

ARUTLUSE HINDAMISJUHEND PÕHIKOOLIS (8.–9. KLASS)
(15 punkti)

9. KLASSI ARUTLUS HINNATAKSE PÕHIKOOLI JUHENDI PÕHJAL, KUID
TULEMUS TEISENDAKSE ARVESTUSEGA, ET MAKSIMUMTULEMUS ON
25 PUNKTI

Teksti ülesehitus / struktuur (2 punkti)

- 0 – tekst ei ole sisulis-vormiline tervik (nt on esitatud ainult teemaarendus);
- 1 – teksti ülesehitus on ebaloogiline (nt teksti mõni osa ei täida eesmärki; sissejuhatus või kokkuvõte on teemaga nõrgalt seotud);
- 2 – tekst on ülesehituselt sisulis-vormiline tervik, arutlusel on sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte.

Teema avamine ja analüüs (4 punkti)

- 0 – tekst ei ole teemakohane, tekstis esitatu on seostamata või on alla nõutava pikkuse;
- 1 – tekst vastab teemale, kuid on lihtsakoeline jutustus;
- 2 – teema on avatud pealiskaudselt ja ühekülgsest, põhineb valdavalt näidetel;
- 3 – teema on avatud piisavalt, tekst on kirjeldav-jutustav;
- 4 – teema on avatud põhjalikult, analüüs põhineb võrdlusel, põhjus-tagajärg seostel.

Ajastu tundmine, orienteerumine ajas (2 punkti)

- 0 – õpilane asetab sündmused valesse ajajärku;
- 1 – õpilane orienteerub ajastus, ent ajab segamini sündmuste toimumise järjekorra või toob sisse mõned käsitletavas ajas mitte toimunud sündmused;
- 2 – õpilane orienteerub ajas adekvaatselt.

Faktid (3 punkti)

- 0 – töös on jämedad factivead, näiteid/fakte pole esitatud;
- 1 – faktid pole teemaga seotud, töös on mõned kergemad üksikud factivead;
- 2 – esitatud on üksikud teemaga seostatud faktid;
- 3 – fakte on esitatud piisavalt.

Järeldused ja hinnangud (2 punkti)

- 0 – järeldused ja hinnangud puuduvad, ei ole teema- või asjakohased;
- 1 – kirjutajal on oma seisukoht, kuid seda ei ole põhjendatud;
- 2 – kirjutajal on oma seisukoht, mis on argumentide ja näidetega põhjendatud.

Õigekeelsus ja stiil (2 punkti)

- 0 – teksti sõnastus on halb / raskesti mõistetav, esinevad tõsised õigekeelsusvead;
- 1 – esineb üksikuid sõnastus- ja/või õigekeelsusvigu;
- 2 – teksti sõnastus ja õigekeelsus on korrektsed.

ARUTLUSE HINDAMISJUHEND GÜMNAASIUMIASTMES
(25 punkti)

2p töö struktuur vastab arutluse nõuetele:

- 0p esitatud on ainult teemaarendus, töö ei ole struktureeritud;
- 1p töö on struktureeritud, kuid ülesehituses puudub tervik ja loogika (puudub kas sissejuhatus või kokkuvõte);
- 2p ülesehitus on üldnõuetele vastav (sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte)

7p töö vastab üldiselt teemale, õpilane esitab ülevaatliku kirjelduse, põhiseisukohad:

- 1p ajaline määratlus;
- 1p ajalooline taust (perioodi ülevaade, hinnang);
- 5p kirjutatakse lahti märksõnadena/alateemadena vastavalt konkreetsele teemale
  - 1p teema element
  - 1p teema element
  - 1p teema element
  - 1p teema element
  - 1p teema element

6 punkti arutlus, analüüs, probleemi väljaarendamine

- 0p töö ei ole tervik, esitatud on omavahel seostamata tekst
- 1p töö on kirjeldava laadiga jutustus
- 2p probleem on käsitletud
- 3p on välja toodud teemakohased iseloomulikud jooned
- 4p–6p alateemad on avatud tasakaalustatult
  - arutlus on analüüsiva iseloomuga: võrdlus, seosed
  - probleem on lõplikult välja arendatud: analüüs, põhjendused

4 punkti konkreedsed näited/faktoloogia

- 0p esinevad tõsised faktivead, näited ei ole teemakohased
- 1p esitatud on mõni üksik juhuslik fakt, mõned eksimused
- 2p esitatud on mõned teemaga seostatud faktid
- 3p esitatud on piisavalt fakte teema toetuseks
- 4p näidete valik on põhjendatud, ilmneb õpilase lugemus

4 punkti isiklik suhtumine ja järeldused

- 0p isiklik vaatepunkt puudub, järeldused ei ole teemakohased
- 1p oma arvamus (ilma põhjendusega)
- 2p isiklikku hinnangut toetavad teemakohased lihtsad järeldused
- 3p järeldustele tuginev isiklik hinnang on kinnitatud näidetega
- 4p järeldused tulenevad analüüsist, on põhjendatud ja argumenteeritud, ilmneb eruditsioon

2 punkti isiku- ja kohanimed õigekiri, stiil

- 0p ebakorrekne stiil, tõsised kirjavead
- 1p esineb üksikuid eksimusi või ebakorrektsust, töö on üldsõnaline (släng jms.)
- 2p sõnastus ja kirjaviis on korrektne

Kõige olulisem arutluse hindamisel on teemakohasus. Kui arutus ei vasta teemale, jäetakse kõik teised kriteeriumid arvestamata ja töö hinnatakse 0 punktiga.

Töö struktuuri (2p) hinnates lähtutakse teemale vastavusest, st nii sissejuhatus kui ka kokkuvõttev lõppsõna peavad olema teemakohased. Punktiga ei hinnata töö lihtsat (mitte sisulist) eristamist iseseisvate lõikudega.

Ajaline määratlus (1p) ja ajalooline taust (1p) eeldab teema sidumist taustsündmuste ja ajaperioodiga. Õpilasel ei oodata ilmtingimata perioodi märkimist aastast aastani, vaid eeldatakse viitamist taustsündmustele. Ajalise määratluse tundmiseks loetakse ka arutluses näidetena esitatud daatumeid.

Teema elementide (5p) all eeldatakse konkreetse teema avamist vähemalt viie valdkonna, alateema või märksõna kaudu. Kui õpilane esitab teema valdkonna lihtsalt märksõnana ja jätab välja arendamata, siis loetakse seda fakti esituseks, mitte alateema või valdkonna avamiseks.

Arutus, analüüs ja probleemi väljaarendamine (6p) on kirjeldatud vältimaks juhtu, et õpilase seisukoht hindajale ei meeldi. Punkte antakse teema sisu avamise ja põhjendatuse eest.

Konkreetsete näidete (4p) eest punktide andmisel lähtutakse õpilase valikust. Hindamiskomisjon ei lepi eelnevalt kokku n-õ kohustuslike fakte, mille eest saab/ei saa punkte. Kui arutluses on esitatud piisavalt näiteid teema toetuseks, aga muidu korrektsete näidete hulka satub mõni tõsine faktiviga, siis hinnatakse õpilase konkreetsete näidete tundmist ühe punktiga.

Isiklikku suhtumist ja järeldusi (4p) ei eeldata vormistatuna iseseisva lausena, näiteks mina arvan, et... Isiklik hinnang võib sisalduda arutluses. Sõltub õpilase nägemusest, kas isiklik suhtumine väljendatakse kokkuvõtvas lõppsõnas või on see esitatud hinnanguna teemat läbivalt.

Ajalooliste isikute nimede ja kohanimede õigekiri ja stiili (2p) hinnatakse samuti ainult teemakohasuse puhul. Kui arutus on kirjutatud teemast mööda, hinnatakse seda 0 punktiga, mitte 2p õigekirja ja stiili eest.